

Nr. 11. December 2001

Høringssvar :

Falskmøntneri ved euroens indførsel - Schengen-informationssystemet - Forenklet udleveringsprocedure i 1995-konventionen - Færdigbehandling af verserende politiklagenævnsager - Nævningesager - Fodboldkampe - Den europæiske arrestordre samt bekæmpelse af terrorisme - Reform af den civile retspleje, herunder videoretsmøder - Domstolenes strukturkommission (forslag til nedlægning af retskredse) - Terrorpakke, ændringer i straffelov og -retspleje, udlevering af danske statsborgere

- 109. Hærværk - Scraffiti - Erstatning - Betinget straf
- 110. Udvisning efter afsoning - Ekspeditionstid
- 111. Retslægerådet - Besvarelse af hypotetiske spørgsmål
- 112. Unge lovovertrædere - Socialpædagogisk behandling - Røveri
- 113. Unge lovovertrædere - Socialpædagogisk behandling - Røveri

Bogomtale - Straffeloven på russisk

Seminar i Vietnam i februar 2002

LANDSFORENINGEN AF BESKIKKEDE ADVOKATER

Landsforeningens bestyrelse:

Thomas Rørdam
formand, København

Mogens Juhl
næstformand, Odense

Michael Abel
Holbæk

Karen Marie Dyekjær
Esbjerg

Hans Kjellund
Århus

Mona Martens
Aalborg

Niels Forsby
København

Sven-Erik Poulsen
København

Ansvarshavende redaktør:

Elsebeth Rasmussen

Oplagstal: **1100**

Formandens adresse:

Postbox 9017, 1022 København K

Telefon 3312 4540
Fax 3393 4540

Hysteriske høringsfrister

Som det vil fremgå af det følgende, har foreningens bestyrelse haft et hårdt efterår med at besvare diverse høringer. Nogle har kunnet behandles på forsvarlig vis. Et alsidigt udvalg har tænkt over tingene og fremlægger en betænkning, som man så med måneders frist bliver anmodet om at tage stilling til, dette gælder således betænkningerne om civil retspleje og domstolenes struktur.

Andre sager tangerer eller overskrider grænsen for lovsjusk. Det seneste eksempel er Økonoministeriet, der med skrivelser af 29. og 30. november har fremlagt et lovudkast om forebyggende foranstaltninger mod hvidvaskning af penge med anmodning om, at der svares inden den 5. december kl. 12.

Her står foreningen af. Af formandens svar af 4. december fremgår: "*Landsforeningen må meget beklage, at et så vigtigt lovforslag fremsættes med en høringsfrist, der reelt gør det umuligt for relevante myndigheder og organisationer m.v. at afgive høringssvar.*"

Jeg bemærker i den forbindelse, at lovforslaget er på 62 sider, og at udarbejdelsen af hørings svaret skal indpasses i fritiden i forhold til travle arbejdsdage...."

Så vidt formanden. Hvis foreningen ikke når at udsende et yderligere hæfte før jul, så vent alligevel med indbinding, til der kommer et register.

Foreningens medlemmer ønskes en glædelig jul og et fredeligt nytår uden alt for mange afskyvækkende reformer.

Hørings svar: Falskmøntneri ved euroens indførelse – Schengen-informationssystemet - Forenklet udleveringsprocedure i 1995-konventionen – Færdigbehandling af verserende politiklagenævns sager – Nævnings sager – Fodboldkampe – Den europæiske arrestordre samt bekæmpelse af terrorisme – Reform af den civile retspleje, herunder videoretsmøder – Domstolens strukturkommission (forslag til nedlægning af retskredse) – Terrorpakke, ændringer i straffelov og – retspleje, udlevering af danske statsborgere.

Justitsministeriet
Det Internationale Kontor

Østergade 16
27. september 2001

Vedr.: J.nr. 2001-1600/21-0193. Rammeafgørelse om styrkelse af beskyttelsen mod falskmøntneri ved hjælp af strafferetlige og andre sanktioner i forbindelse med indførelsen af euroen.

Udkastet har været forelagt Landsforeningens bestyrelse.

Udkastet giver ikke anledning til bemærkninger.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

På tilsvarende måde er der den 10. oktober svaret:

Vedr.: J.nr. 2001-1670-0079. Forslag til Rådets afgørelse om udviklingen af den anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II).

og

Vedr.: J.nr. 2001-1601/21-0102. Forslag til Rådets afgørelse om fastsættelse af bestemmelser i 1995-konventionen om forenklet udleveringsprocedure mellem medlemsstaterne m.v..

Justitsministeriet
Strafferetskontoret

Østergade 16
26. oktober 2001

Vedr.: J.nr. 2000-740-0065. Ændring af retsplejeloven (Færdigbehandling af vers. Politiklagenævnsager).

Udkastet har været forelagt Landsforeningens bestyrelse.

Udkastet giver ikke anledning til bemærkninger.

På bestyrelsens vegne

Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriet
Lovafdelingen

St. Kongensgade
9. november 2001
TR/HMF

Vedrørende behandling af nævningesager.

Den 22. juni 1998 afgav Advokatrådet høringssvar vedrørende Retsplejerådets betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager. Kopi af høringssvaret vedlægges.

Det fremgår af høringssvaret, at det er Advokatrådets opfattelse, at man som foreslået af Retsplejerådets mindretal bør bevare grundstrukturen i det nugældende nævningesystem med de forbedringer, mindretallet har foreslået, d.v.s. at retsbelæringerne for fremtiden skal optages på bånd, at der skal indføres et begrundelseskrav og at det lovgivningsmæssigt skal fastslås, at dobbeltgarantien skal anvendes, hvis de juridiske dommere, dersom sagen havde været behandlet som en domsmandssag, ville have stemt for frifindelse.

Spørgsmålet om behandlingen af nævningsager vil utvivlsomt få ny aktualitet i forbindelse med overvejelserne vedrørende betænkning nr. 1398/2001 fra Domstolenes Strukturkommission og betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I.

Landsforeningen af Beskikkede Advokater har haft lejlighed til at drøfte problemstillingen vedrørende behandlingen af nævningsager på Landsforeningens generalforsamling og kursus i maj i år.

Landsforeningen kan i alt væsentligt tiltræde de synspunkter, som har fundet udtryk i Advokatrådets høringssvar af 22. juni 1998, men skal samtidig foreslå, at der gennemføres en ændring af straffelovens § 687, således at det bestemmes, at nævninger ikke medvirker i sager om overtrædelse af straffelovens § 191 (narkotikasager).

Baggrunden for dette forslag er, at narkotikasager efter Landsforeningens opfattelse er mindre egnet til nævningebehandling på grund af sagernes ofte noget komplekse, tekniske og langstrakte karakter. Endvidere rummer spørgsmålssystemet særlige vanskeligheder i narkotikasager, da der ofte er uklarhed med hensyn til kvantum og art af det narkotiske stof, tiltalen vedrører, ligesom der kan være uklarhed med hensyn til de nærmere omstændigheder, hvorunder det kriminelle forhold er begået. Sådanne uklarheder må i nævningsager – under forudsætning af, at kravene i retsplejelovens § 888, jf. § 831, stk. 1, nr. 3, er opfyldt – løses ved, at der stilles en række subsidiære hovedspørgsmål, hvilket kan gøre nævningernes opgave noget uoverskuelig.

Det bemærkes, at narkotikasager oprindeligt ikke var nævningsager. I 1974 fremsatte Justitsministeriet et forslag til ændring af straffelovens bestemmelser om narkotikaforbrydelser. Forslaget gik ud på, at strafferammen for den groveste narkotikakriminalitet skulle forhøjes fra 6 til 10 års fængsel. Denne ændring ville efter den dagældende bestemmelse i retsplejelovens § 687 medføre, at de narkotikasager, der var omfattet af den skærpede strafferamme, skulle behandles som nævningsager. Justitsministeriet foreslog imidlertid i samme lovforslag en ændring af retsplejelovens § 687, således at narkotikasager blev undtaget fra nævningebehandling. Dette forslag blev begrundet således:

”Den foreslåede ændring af *retsplejelovens § 687, stk. 1, litra a, 2. pkt.*, indebærer, at indføjelsen af den særlige strafferamme i straffelovens § 191 på fængsel i indtil 10 år ikke får til følge, at tiltale for overtrædelse af denne bestemmelse skal rejses for nævningeting. Sager efter straffelovens § 191 har ikke hidtil været undergivet nævningebehandling og vil på grund af deres ofte meget specielle karakter være mindre egnede hertil. Det bemærkes herved, at sager om dokumentfalsk, dokumentsvig og grove tilfælde af underslæb, bedrageri, mandatsvig og skyldnersvig efter retsplejelovens § 687, stk. 1, litra a, 2. pkt., ikke behandles

ved nævningeting, uanset at strafferammen i disse sager omfatter fængsel indtil 8 år, således at de efter hovedreglen i retsplejelovens § 687, stk. 1, skulle behandles som nævningesager.”

Under Folketingets behandling af sagen kunne der imidlertid ikke opnås flertal for Justitsministeriets forslag. I Folketingets Retsudvalgs betænkning er således følgende anført:

”Flertallet anser det endelig for rigtigt, at også disse sager efter straffelovens § 191, stk. 1, 2. punktum, behandles ved nævningeting i overensstemmelse med gældende regler.”

Det er Landsforeningens opfattelse, at erfaringerne fra de forløbne ca. 25 år har vist, at narkotikasager egner sig bedst til domsmandsbehandling.

En gennemførelse af Landsforeningens forslag vil medføre en betydelig aflastning af Højesteret, idet en meget væsentlig del af de straffesager, der indbringes for Højesteret, er narkotikasager.

Til gengæld vil forslaget medføre en øget belastning af byretterne og landsretterne (samlet set), fordi en række narkotikasager, som i dag behandles som nævningesager, utvivlsomt under den foreslåede ordning vil blive anket fra byret til landsret med deraf følgende ny fuldstændig bevisførelse.

Landsforeningens forslag er imidlertid i relation til belastningen af domstolene ikke nær så vidtgående som det forslag, Retsplejerådets flertal har formuleret i betænkning nr. 1352/1998, hvorefter alle nævningesager skal behandles i byretterne i 1. instans med efterfølgende ankemulighed til vedkommende landsret.

Med venlig hilsen
Thomas Rørdam

Justitsministeriet
Det Internationale Kontor

Østergade 16
19. november 2001

Vedr.: J.nr. 2000-1600/21-0129. Rådets afgørelse om sikkerhed i forbindelse med fodboldkampe med international dimension.

Forslaget har været forelagt Landsforeningens bestyrelse, der ikke har bemærkninger til det foreslåede.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriet
Civil - og Politiafdelingen/
Det Internationale Kontor

Østergade 16
27. november 2001

Vedr.: J.nr. 2001-165-0294. Høring om Rådets rammeafgørelse om den europæiske arrestordre m.v. samt Rådets rammeafgørelse om bekæmpelse af terrorisme.

Med brev af 19/11 2001 har Justitsministeriet anmodet Landsforeningen om en udtalelse om ovennævnte forslag. Høringsfristen er sat til den 28/11 2001.

Landsforeningens bestyrelse bemærker følgende.

Landsforeningen henviser til høringssvar af 21/11 2001 afgivet over for Justitsministeriets Lovafdeling vedr. foreslåede ændringer i straffelov, retsplejelov og udleveringslov.

Det havde været ønskeligt, at Justitsministeriets grundnotater havde været udsendt i forbindelse med høringen om lovudkastet. Den yderst korte høringsfrist vedr. Rådets rammeafgørelser levner hverken Landsforeningen eller andre mulighed for en grundig og forsvarlig behandling af det foreslåede.

Landsforeningen advarer mod, at man på baggrund af det passerede i USA i september forpligter sig på europæisk plan til vidtgående ændringer i national lovgivning som følge af en enkeltstående begivenhed, uden at give sig tid til at lade de foreslåede ændringer undergå den debat og forberedelse, der er sædvanlig i lovgivningsproceduren.

Med hensyn til grundnotatet om forslag til rammeafgørelse om bekæmpelse af terrorisme henviser Landsforeningen i øvrigt til det anførte i høringssvaret af 21/11 2001, herunder det betænkelige i de foreslåede strafferammer for et begreb "terrorisme", der ikke i fornødent omfang er defineret.

Landsforeningen advarer også imod, at man vedtager regler, der giver mulighed for at udlevere egne statsborgere til strafforfølgning og straffuldbydelse i udlandet.

Det er led i den foreslåede rammeafgørelse, at disse arrestordrer skal eksekveres nærmest automatisk uden andet end en hel formel og nærmest indholdsløs domstolsprøvelse i fuldbyrdelseslandet (det land, der udleverer den pågældende).

Kravet om dobbelt strafbarhed opgives, uanset at man ikke på nuværende tidspunkt kan tale om en fælles europæisk retsopfattelse. Der er store forskelle i national lovgivning, og Den Europæiske Menneskeretskonvention giver kun en minimumsbeskyttelse på visse udvalgte grundrettigheder.

Hverken danske embedsmænd eller politikere kan på den korte tid, drøftelserne har stået på siden september d.å., have noget overblik over, hvad der er kriminaliseret i de øvrige lande, herunder lande, der må forventes i løbet af kort tid at blive medlemmer af EU. Det vil således ikke være muligt for Danmark at opstille en "negativliste" over straffebestemmelser i de øvrige lande, som det ville være stridende mod dansk retsopfattelse at udlevere personer, herunder danske statsborgere til.

Landsforeningen skal også advare mod, at Danmark opgiver sit forbehold om at kunne stille krav til det bevismæssige grundlag for udleveringen.

Landsforeningen peger på, at det iflg. grundnotatet er ganske uklart, hvilke konsekvenser det vil få, at man skal anerkende udenlandske udeblivelsesdomme. Landsforeningen henviser til bemærkningerne i høringssvaret af 19/11 2001, hvor nogle eksempler på italiensk retspleje var fremhævet.

Landsforeningen kan ikke anbefale, at man skulle opgive kravet om, at der ikke må ske udlevering for en politisk overtrædelse, og henviser også i denne forbindelse til høringssvaret af 21. ds. in fine.

En række spørgsmål i grundnotatet fremstår som uafklarede og derfor ikke egnet til en snarlig vedtagelse. F.eks. i hvilket omfang man skal tage forbehold for udlevering, når andre stater har udvidet jurisdiktionskompetence, og i hvilket omfang

man skal tage forbehold om, at den udleverede ikke må udleveres videre til tredieland uden samtykke.

Landsforeningen kan kort sagt ikke anbefale, at så vidtgående indgreb i danske statsborgeres retsbeskyttelse vedtages på det foreliggende grundlag.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriet
Lovafdelingen

St. Kongensgade
30. november 2001
TR/HMF

Vedrørende Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I, Lovafdelingens sagsnr. 2001-740-0100.

Ved skrivelse af 18. april 2001 har Justitsministeriet anmodet Landsforeningen om en udtalelse om ovennævnte betænkning.

Sagen har været behandlet på 2 bestyrelsesmøder i Landsforeningen, som herefter skal udtale følgende:

Landsforeningen har set det som sin opgave specielt at være opmærksom på de forslag, der vedrører behandlingen af straffesager, og har derfor i det væsentlige koncentreret sig om de spørgsmål, der er behandlet i betænkningens kapitel 12, afsnit 1-6, og de dele af rådets lovudkast med bemærkninger, der angår videomøder og telefonmøder.

Landsforeningen har bemærket, at politimester Jørgen Ilum og statsadvokat Birgitte Vestberg har været beskikket som medlemmer af Retsplejerådet med henblik på deltagelse i rådets behandling af disse spørgsmål. Landsforeningen havde gerne set, at også Landsforeningen havde været inddraget i dette arbejde, ikke mindst i lyset af, at Landsforeningen har en række væsentlige indvendinger mod forslagene vedrørende videomøder og telefonmøder i straffesager.

For så vidt angår spørgsmålet om anklagerens mulighed for at deltage i et retsmøde via video eller telefon er det Landsforeningens opfattelse, at anklageren altid skal være fysisk til stede, og at det derfor aldrig bør kunne komme på tale, at anklageren deltager via video eller telefon.

Landsforeningen kan derfor ikke tiltræde betænkningens forslag om, at anklagere i visse (om end begrænsede) tilfælde kan deltage i retsmøder via videoforbindelse.

Landsforeningen bemærker i den forbindelse, at der allerede i dag praktiseres en ordning, hvorefter anklageren ikke behøver at give møde i forbindelse med skriftlige forlængelser af varetægtsfængslinger, hvis der ikke protesteres mod fortsat fængsling, og Landsforeningen har ikke bemærkninger til, at denne ordning fortsætter.

Det bemærkes endvidere, at anklageren i tilfælde af forfald m.v. vil kunne løse sit problem ved at lade en anden anklager møde. Det gælder f.eks. i den situation, hvor en straffesag optages til dom, der afsiges på et senere tidspunkt, og anklageren ikke vil være i stand til at møde på det tidspunkt, hvor dommen afsiges og eventuelt fremsætte begæring om (fortsat) varetægtsfængsling. Her vil anklageren således kunne møde ved en stedfortræder.

For så vidt angår den sigtedes eller tiltaltes personlige tilstedeværelse er det Landsforeningens opfattelse, at der ikke bør etableres en ordning, hvorefter sigtede eller tiltalte tilbydes at deltage i et retsmøde under efterforskningen eller forberedelsen af domsforhandlingen via videoforbindelse, med mindre der foreligger en situation, hvor en sag efter de nugældende regler kan realitetsbehandles uden at den sigtede eller tiltalte er fysisk til stede i retten.

Det hænger sammen med, at erfaringen viser, at der ofte i forbindelse med afholdelse af retsmøder under efterforskningen eller forberedelsen af domsforhandlingen er behov for, at forsvareren og den sigtede eller tiltalte taler sammen. Det gælder ikke mindst, hvis der i forbindelse med retsmødet kommer nye oplysninger frem. Endvidere frygter Landsforeningen, at en sigtet eller tiltalt, som er varetægtsfængslet, vil kunne blive udsat for et vist pres fra politiets side med hensyn til at benytte en eventuel adgang til at deltage i et retsmøde via videoforbindelse, da dette vil lette politiets arbejde med sagen i form af en sparet transport-opgave.

Landsforeningen har ikke bemærkninger til, at der indføres en ordning, hvorefter det tilbydes sigtede eller tiltalte at deltage i et retsmøde under efterforskningen eller forberedelsen af domsforhandlingen via videoforbindelse i de tilfælde, hvor sigtede eller tiltalte efter de nugældende regler ikke behøver at være fysisk til stede i retten som betingelse for, at sagen kan realitetsbehandles.

For så vidt angår den tiltaltes tilstedeværelse under domsforhandlingen og under ankebehandlingen er det tilsvarende Landsforeningens opfattelse, at afgørende retssikkerhedsmæssige hensyn og hensyn til, at der træffes korrekte afgørelser i straffesager, taler for, at deltagelse via videoforbindelse kun bør kunne komme på tale i de tilfælde, hvor den tiltalte efter de nugældende regler ikke behøver at være til stede og hvor sagen i den tiltaltes fravær kan fremmes til realitetsbehandling.

For så vidt angår forsvareren er det Landsforeningens opfattelse, at denne – på samme måde som anklageren – altid skal være fysisk til stede, bortset fra de situationer, hvor forsvareren kan møde ved en stedfortræder, som så skal være fysisk til stede.

Landsforeningen vil være meget betænkelig ved en ordning, der åbner mulighed for, at forsvareren kan deltage via video eller telefon. Landsforeningen bemærker i den forbindelse, at det er væsentligt, at reglerne for forsvarerens virksomhed indrettes således, at der i videst muligt omfang sikres et højt kvalitetsniveau i forsvarerens arbejde og at den sigtedes eller tiltaltes interesser varetages bedst muligt. En mulighed for deltagelse i retsmøder via video eller telefon indebærer efter Landsforeningens opfattelse en risiko for, at forsvarerne ikke fuldt ud får mulighed for at leve op til dette krav.

Det er i øvrigt Landsforeningens opfattelse, at der slet ikke er behov for regler, der åbner mulighed for, at en forsvarer kan deltage i et retsmøde via video eller telefon, idet forsvareren – på samme måde som anklageren – kan løse et problem med at være fysisk til stede ved at møde ved en kvalificeret stedfortræder (i de tilfælde, hvor det er acceptabelt, at forsvareren ikke selv møder).

Endelig for så vidt angår vidner og sagkyndige bemærker Landsforeningen, at det bør høre til undtagelsen, at vidner og sagkyndige afhøres via video eller telefon, og at der bør gælde et ubetinget krav om, at alle væsentlige vidner altid er fysisk til stede i retten.

Landsforeningen bemærker i den forbindelse, at det er vanskeligt at foretage troværdighedsvurderinger via video.

I de situationer, hvor det kan komme på tale at lade mindre væsentlige vidner afhøre via video eller telefon, bør det være et krav, at der er enighed herom mellem anklager og forsvarer.

Om de øvrige forslag, der er indeholdt i betænkningen, skal Landsforeningen indskrænke sig til at bemærke, at en ordning, hvorefter alle civile sager skal behandles i

byretterne i 1. instans, efter Landsforeningens opfattelse bør ledsages af en ordning, hvorefter Procesbevillingsnævnet skal kunne give tilladelse til anke til Højesteret af landsretsdomme i civile sager også i tilfælde, hvor særlige grunde taler derfor (og altså ikke kun, hvor der er tale om sager af principiel karakter). Landsforeningen bemærker i den forbindelse, at der forud for Procesbevillingsnævnets oprettelse var muligheden for at opnå tredjeinstansbevilling i civile sager, hvis sagerne var af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt talte derfor. Der var ingen særlig begrundelse for, at mulighed for at opnå tredjeinstansbevilling i situationer, hvor særlige grunde talte derfor, bortfaldt i forbindelse med Procesbevillingsnævnets oprettelse.

En civil sag, som drejer sig om et meget betydeligt beløb, kan være velfærdstruende for de involverede parter, og hvis landsrettens afgørelse i en sådan civil ankesag må vurderes som værende af tvivlsom rigtighed, bør der være den sikkerhedsventil i systemet, at der kan opnås tilladelse til anke til Højesteret, også selv om sagen ikke er af principiel karakter.

Landsforeningen bemærker afslutningsvis, at det forekommer tvivlsomt, om der er grund til at indføre en ordning, hvorefter byretsdomme i visse tilfælde skal kunne ankes direkte til Højesteret. Det forekommer rigtigere i disse tilfælde at anvende de nu gældende henvisningsregler, således at sådanne sager henvises fra byret til landsret til behandling i landsretten i første instans med deraf følgende mulighed for direkte anke til Højesteret.

Med venlig hilsen
Thomas Rørdam

Justitsministeriet
Lovafdelingen/Procesretskontoret

Østergade 16
19. november 2001
ER/bn

Vedr.: J.nr. 2001-740-0084. Høring vedr. betænkning nr. 1398/2001 fra Domstolenes Strukturkommission.

Med skrivelse af 30/1 2001 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om ovennævnte betænkning, der, hvis den blev ført ud i livet, som væsentligste konsekvens ville medføre, at en række halvstore provinsbyer fremover ikke ville have et

selvstændigt tingsted, men i bedste fald kun være hjemsted for afdelingskontorer med begrænsede funktioner.

Betænkningen har været forelagt Landsforeningens bestyrelse og drøftet på to bestyrelsesmøder. Landsforeningen skal herefter udtale følgende.

Hvis domstolene alene var til for deres egen skyld uden hensyn til brugerne, herunder de erhvervsgrupper, der har til opgave at udføre deres virke i retterne, ville der utvivlsomt være en eller anden rationaliseringsgevinst ved at nedlægge en række selvstændige embeder og samle de resterende i større enheder.

Om betænkningen giver et realistisk bud på rationaliseringsgevinsten er nok tvivlsomt. Blandt andet vil en sammenlægning af retskredse naturligt føre til et behov for større og mere tidssvarende lokaler til de embeder, der overlever, og lappeløsninger, hvor man lejer sig ind i eksisterende kontorbygninger med vanskelige adgangsforhold, manglende elevatorer og dårlige eller ikke-eksisterende parkeringsmuligheder for de mødende advokater, vil ikke være acceptable, henset til, at en væsentlig større del af brugerne efter den foreslåede sammenlægning må påregnes at komme udenbys fra.

Det er foreningens umiddelbare opfattelse, at de skønnede udgifter til bygge- og lejeomkostninger kan være betydeligt underbudgetterede.

Foreningen er opmærksom på, at der parallelt med nærværende betænkning har været arbejdet med den fremtidige politikredsinddeling, men det er ikke nødvendigvis således, at overvejelserne skal føre til samme resultat.

Selv om en række politikredse nedlægges, vil man fortsat med en række funktioner kunne betjene borgerne, idet mange af politiets funktioner er "udkørende forretninger". Mere kontormæssige ekspeditioner kan eventuelt udføres på nærpolitistationer i dagtimerne. Dertil kommer, at politiet disponerer over et større personale, der i et vist omfang skal indgå i et døgnberedskab.

Der er intet i vejen for, at nye større politikredse kan betjene flere retskredse. Det kan tværtimod give større smidighed om grænsejusteringen i eksisterende retskredse.

En anden årsag til, at strukturkommissionen finder en retskredsreform påkrævet, er, at et flertal i Retsplejerådet i betænkning nr. 1352/1998 har foreslået nævningesager behandlet ved byretterne. Det er tvivlsomt, om dette forslag behøver at blive ført ud i livet. En anden mulighed var at lægge nævningetærsklen anderledes, således at f.eks. narkotikasager blev behandlet som domsmandssager, og at man reserverede

rigtig nævningebehandling ved landsretten til de klassiske grovere forbrydelser mod liv, legeme og kønssædelighed. Der henvises til foreningens udtalelse af 9/11 d.å.

Strukturkommissionen har peget på, at en reform, hvor byretterne skal være den almindelige 1. instans i civile sager, vil indebære, at der skabes mulighed for at behandle civile sager kollegialt - d.v.s. med flere juridiske dommere.

Det er ikke tanken med dette hørings svar at gå dybere ind i de foreslåede procesuelle regler for den civile retspleje, men det er Landsforeningens opfattelse, at man i det omfang, procesreformen nødvendiggør en kollegial behandling ved byretterne, ikke i fornødent omfang har overvejet de muligheder, der ligger i videreførelsen af et korps af rejsende dommere, der kan bistå, dels ved sygdom, fravær eller længerevarende retssager, dels ved de kollegialt behandlede sager, ligesom man kunne forestille sig, at byretterne blev opdelt i regioner, der samarbejdede om udnyttelse af kapaciteten og havde tilknyttet et korps af rejsende dommere.

Afvisningen af denne løsning, fordi den ville kræve en administrativ chef og ekstra administration, virker ikke ganske overbevisende, når man påtænker, at sammenlutningen af de eksisterende retskredse vil føre til udnævnelse af en række - ellers overflødige retspræsidenter - og ganske givet også den ekstra administration, der følger af at koordinere samarbejdet mellem et større personale.

Hvis domstolenes ledelse og løsning af de daglige personaleproblemer kan være en tung administrativ byrde, skyldes det måske, at man er i en overgangsfase fra selvrådende (selvrådige) embeder, hvor "Vi gør, som vi plejer" er den øverste lov. I løbet af ganske få år vil informationsteknologiens velsignelser også slå igennem hos domstolene, således at det enkelte embede betragter sig som en filial af en større enhed, der udspyr forhåbentlig velegnede edb-løsninger på nogle af de i dag tidkrævende administrative problemer.

Endelig har man peget på, at det kan volde vanskeligheder at rekruttere "højt kvalificerede ansøgere" til dommerstillingerne i de mindre embeder.

Det stemmer ikke ganske med Landsforeningens opfattelse, at der skulle være eller komme et sådant rekrutteringsproblem. Også på dette område slår dommerindividualiteten igennem.

Der vil også i dette århundrede være plads til den dommer, der frem for at være en af mange ved et embede, der specialiserer sig i bestemte sagstyper, vælger det mere afvekslende, men også mere selvstændige arbejde, der ligger i at løse opgaverne ved et mindre dommerembede.

Det er muligt, at en række ene-dommerembeder kan nedlægges uden en væsentlig forringelse af kundebetjeningen, hvis der er relativ kort afstand til en anden - større - by, der kan blive hovedtingsted i den sammenlagte retskreds, men det er Landsforeningens opfattelse, at det ikke er nødvendigt at komme op på en størrelse af 6 - 8 dommere for at få et i forhold til alles interesser velfungerende dommerembede.

Løsningen med - i alle tilfælde i en periode - at opretholde afdelingskontorer i de byer, hvor et dommerembede nedlægges, er ikke særlig attraktiv.

I det omfang, der er funktioner, som afdelingskontoret ikke kan løse, er der tale om en klar kvalitetsforringelse for brugerne. Man kan yderligere befrygte, at opretholdelse - i alle tilfælde i en periode - af afdelingskontorer begrænser den rationaliseringsgevinst, som skulle legitimere reformen, og endelig kan man befrygte, at afdelingskontorerne er en slags narresut, idet de hen ad vejen vil blive nedlagt, enten fordi det bliver vanskeligt at tiltrække det kvalificerede personale, eller fordi man opdager en yderligere rationaliseringsgevinst ved at nedlægge denne servicefunktion.

Foreningen kan således ikke tiltræde Strukturkommissionens udkast, hvorefter der fremover alene skal være 25 retskredse. Foreningen foretrækker kort sagt væsentlig flere retskredse, som så til gengæld ikke alle behøver at blive ledet af retspræsidenter.

Særligt for så vidt angår retskredsinddelingen omkring København og omegnskredsene, er det vanskeligt at se begrundelsen for dette "hug en hæl og klip en tå" - princip, der skulle føre til at dele København op i to retskredse, fordi København nu er en meget større retskreds end de øvrige.

Hvis man har et system, der for øjeblikket er rimeligt velfungerende, er der ingen grund til blot for princippets skyld at gøre forandring heri.

Foreningen noterer sig, at man hverken har inddraget de beneficerede advokater i København eller omegnskredsene i disse overvejelser, og præciserer på ny, at flytning af tingsteder forudsætter betydelige udgifter til velegnede bygninger med gode parkeringsmuligheder (ikke blot for dommerne), og at en opdeling af Københavns retskreds vil være til betydelig ulejlighed for de advokater, der har baseret deres forretning på at betjene retten også ved tilstedeværelse ved forberedende retsmøder, fristforlængelser m.v., og derfor har valgt at placere deres kontor i nærheden af retsbygningen. Gennemgår man fortegnelser over advokatadresser, vil man heraf finde forklaringen på, hvorfor så mange københavnske advokater har valgt at etablere sig i postdistrikt K.

Hvis opdelingen alene eller overvejende foretages for at løse problemer omkring Frederiksberg Ret, må det bemærkes, at denne retskreds ikke er et ene-dommerembede. Er det af andre grunde hensigtsmæssigt at nedlægge dette embede, bør det kunne ske uden at ødelægge Københavns Byrets organisation.

Foreningen kan således heller ikke anbefale denne del af forslaget.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriet
Lovafdelingen/Strafferetskontoret

Østergade 16
21. november 2001
ER/bn

Vedr.: J.nr. 2001-730-0466. Høring vedr. udkast til "terrorpakke" (ændring af straffeloven, retsplejeloven, udleveringsloven m.v.)

Ved brev af 30.10.2001 har Justitsministeriet anmodet Landsforeningen om en udtalelse om ovennævnte udkast til ændringer i de anførte love. Høringsfristen var oprindeligt sat til 15.11.2001, men blev efterfølgende på grund af folketingsvalget forlænget en uge til den 22.11.2001.

Sagen har været behandlet på et bestyrelsesmøde i Landsforeningen, der udtaler følgende.

Foreningen har forståelse for, at den globale opstandelse oven på det enkeltstående terrorangreb i USA kan føre til, at de enkelte lande vurderer, om den eksisterende lovgivning er tilstrækkelig til at forebygge eller opklare forbrydelser af tilsvarende art.

Foreningen må imidlertid advare mod, at man presser ændringer igennem lovgivningsproceduren, der dels indebærer vidtgående indgreb også i almindelige ukriminelle borgeres rettigheder, dels rammer kriminalitet, der intet har med terrorbekæmpelse at gøre, hvorfor det næppe kan have samme hastende karakter.

Besindighed er at foretrække, også fordi Danmark ved på alt for kort tid at presse en uoverlagt lovgivning igennem kan blive bundet til uhensigtsmæssige regler, som man siden vil komme til at fortryde. Dette gælder i særdeleshed de foreslåede ændringer vedr. udlevering af danske statsborgere til retsforfølgning i andre lande.

Det er naturligvis vigtigt at bekæmpe terror, men man må gøre sig klart, at selve terrorhandlingen sjældent vil være et mål i sig selv. Heller ikke opstandelsen og frygten, som terrorhandlingen afføder, er et mål i sig selv. Frygten plejer at fortage sig efter nogen tid. Det ultimative mål er, at den statsmagt, som terrorhandlingen er rettet mod, overreagerer og retter indgreb mod enkeltpersoner eller grupper i befolkningen. Indgreb, som er i strid med fundamentale menneskerettigheder og skrevne og uskrevne regler for et demokratisk samfund. Først da får terroren en grobund i det pågældende samfund.

Landsforeningen har på grund af den korte høringsfrist ikke mulighed for at behandle alle aspekter af de foreslåede lovændringer. I det omfang, dele af lovændringerne er uomtalte, betyder det ikke nødvendigvis, at Landsforeningen er enig i det foreslåede, kun at Landsforeningen her kan henholde sig til Advokatrådets høringssvar af 19.11.2001.

Ændringer i straffeloven

Den foreslåede ændring af straffelovens § 77 a, hvorefter der kan ske værdikonfiskation, er ikke i sin formulering begrænset til bekæmpelse af terrorvirksomhed, men ville i princippet kunne anvendes på alle strafbare handlinger, også bagatelkriminalitet. Bestemmelsen giver adgang til konfiskation af formue, uden at der er konstateret en forbrydelse, herunder medvirken eller forsøg. Bestemmelsen, der ikke er nødvendig af hensyn til indgåede forpligtelser over for FN, jfr. Advokatrådets høringssvar, udgør et fundamentalt indgreb i den enkelte borgers adgang til at råde over sine lovlige midler.

Landsforeningen kan ikke tiltræde udkastet.

Den foreslåede ændring af § 114 giver mulighed for at straffe med fængsel op til livstid for "terrorisme", uden at lovudkastet indeholder en præcis definition af begrebet terrorisme. Der er ingen garanti for, at begrebet "terror" vil blive fortolket ens til forskellige tider. Det er en politisk vurdering afhængig af, om man kan støtte det formål, der søges opnået ved de begåede handlinger, eller ej.

I stedet har man samlet en række bestemmelser, som i det daglige ikke nødvendigvis medfører alvorlige eller strenge straffe, og tilføjet et meget vagt gerningsindhold "til-

føje et lands eller en international organisations politiske, økonomiske eller samfundsmæssige struktur alvorlig skade, navnlig ved at skræmme befolkningen eller ødelægge disse strukturer..."

Gerningsindholdet indeholder efter stk. 2 i den foreslåede bestemmelse også trusler om at begå en del af de opregnede forbrydelser.

Det vil sige, at f.eks. en indtalt bombetrussel til en lufthavn, der jo vil være en retsstridig forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler, omtalt i forslaget § 114, stk. 1, nr. 9, fremover kan få en strafferamme med fængsel op til livstid. Det samme vil være tilfældet, hvis f.eks. fiskere som led i en protestaktion afspærrer en havn eller lignende og truer med at opretholde blokaden nogen tid.

Landsforeningen kan derfor ikke tiltræde § 114 i den foreslåede formulering.

I den foreslåede § 114 a er ordet "væsentlig" udgået i forhold til gældende bestemmelser. Det er uklart, hvad der skal lægges i ordet "deltagelse". Det er ligeledes uklart, hvorledes forsætskravene og beviskravene vil være med hensyn til den pågældendes "direkte eller indirekte" økonomiske støtte til grupper omfattet af § 114.

Landsforeningen kan derfor ikke tiltræde den påtænkte § 114 a i den foreslåede formulering.

I den foreslåede § 114 b udvides kriminaliseringen yderligere. Det må være højst usikkert, hvilke forsæts- og beviskrav, der stilles. Landsforeningen bemærker, at der i forvejen i straffeloven er ret vidtgående medvirkensbestemmelser, og har vanskeligt ved at forestille sig behov for en yderligere kriminalisering, der ikke er dækket af §§ 114 og 114 a, jfr. § 23.

Den videregående kriminalisering er heller ikke nødvendig til opfyldelse af de internationale forpligtelser, Danmark har påtaget sig.

Landsforeningen kan derfor ikke anbefale indførelse af den påtænkte bestemmelse.

Ændringer i retsplejeloven

Landsforeningen har ingen bemærkninger til forslaget om, at grovere våbenlovsovertrædelser kan danne grundlag for indgreb i meddelelshemmeligheden.

Landsforeningen kan også tiltræde, at lovgivningen fra tid til anden må justeres, således at indgreb i meddelelshemmeligheden følger med den tekniske udvikling - på det seneste kommunikation via elektronisk post. Landsforeningen finder det imidlertid afgørende, at sådanne indgreb sker ved lov, ikke en rammebeføjelse til Justitsministeren.

Landsforeningen kan således ikke tiltræde den foreslåede § 786, stk. 4-6. Det bemærkes i denne forbindelse, at strafansvar for overtrædelse af forskrifter også bør reguleres i lovform, hvis de overhovedet er nødvendige.

Med hensyn til den foreslåede § 791 b, der giver mulighed for ved "snifferprogrammer" at aflæse alle indtastninger i en ikke offentlig tilgængelig computer eller lignende, deler Landsforeningen Advokatrådets betænkeligheder, hvortil der henvises.

Den udvidede adgang til at foretage hemmelige ransagninger, som foreslået i § 799, stk. 3, vil betyde, at domstolene med hensyn til et indgreb, der i sig selv rummer retsplejemæssige betænkeligheder, nu gives mulighed for at udstede "blanco-checks" med hensyn til antallet af hemmelige ransagninger. Det vil sige, at domstolskontrollen svækkes. Bestemmelsen tager sigte også på andre forbrydelser end egentlig terror, uanset hvorledes dette begreb defineres. Her som andre steder noterer man sig, at lovudkastet under overskriften "bekæmpelse af terrorisme" søger at gennemføre en forrykkelse af balancen mellem statsmagten og borgerne. Landsforeningen har betænkeligheder ved den foreslåede udvidelse og finder ikke, at der overbevisende er argumenteret for behovet herfor.

Den foreslåede ændring af editionsreglerne i § 806, stk. 3, 1. pkt. giver politiet mulighed for at træffe bestemmelse om edition uden at afvente rettens kendelse. Bestemmelsen er udformet generelt og efter Landsforeningens opfattelse for vidtgående, særligt fordi edition over for ikke-mistænkte vil svare til at pålægge disse en vidnepligt over for politiet, som ikke eksisterer for øjeblikket. Hertil kommer, at man kan befrygte den foreslåede bestemmelse anvendt grænsesøgende, således at man netop ikke fra politiets side vil afvente rettens kendelse, hvis indgrebet er rettet mod en personkreds, der er omfattet af tavshedspligt, vidneudelukkelse eller vidnefritagelse.

Landsforeningen kan ikke anbefale bestemmelsen i dens foreslåede form.

Ændringer i udleveringsloven

Lovudkastet er her - som en del andre steder i antiterrorpakken - udformet generelt, således at der ikke er nogen nærmere anknytning til terrorbekæmpelse. Udkastet har formentlig i stedet med nogle tidligere drøftelser i EU-sammenhæng at gøre - drøftelser, der ikke tidligere har været enighed om. Det nylige terrorangreb i USA har så ført til ønsket om at få dette forslag behandlet som en del af antiterrorpakken muligt i håbet om en mindre grundig behandling.

Betænelighederne mod at udlevere danske statsborgere til retsforfølgelse i udlandet består imidlertid fortsat. De foreslåede - abstrakte - strafferammer vil føre til, at danske statsborgere ville skulle udleveres på sigtelser som f.eks. checkfalsk på 100 kr. (strafferamme 8 år) og falsk anmeldelse (strafferamme 6 år). Har den pågældende tidligere været bosat i udlandet de sidste to år før den angivelige forbrydelse, er den abstrakte strafferamme sat til fængsel i mindst 6 måneder og vil derfor praktisk taget omfatte alle straffebestemmelser i straffeloven og derudover en lang række særlovs-overtrædelser.

Forestiller man sig, at en dansk turist til en udenlandsk politimyndighed anmelder at være udsat for et lommetyveri eller voldeligt overfald, og den stedlige politimyndighed vælger at holde med de lokale og betragte det som en falsk anmeldelse, vil den danske stat herefter være forpligtet at udlevere de i mellemtiden hjemvendte turister til strafforfølgning og eventuel fuldbyrdelse af dom.

Landsforeningen har i forbindelse med tidligere høringssvar peget på, at det tiltagende europæiske samarbejde ikke er ensbetydende med, at retsudviklingen i strafferet og -retspleje følges ad eller er på niveau med, hvad vi i Danmark vil anse for minimumskrav.

Landsforeningen peger på, at en række europæiske lande gang på gang figurerer på retslisterne ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol med sager for overtrædelse af EMK artikel 6, undertiden også artikel 3.

Landsforeningen bemærker, at Danmark under de gældende regler ved Østre Landsrets kendelse af 26/3 1999 (ØL 1. afd. kære nr. S-0915-99), jfr. Lf.Medd. 53/2000, måtte afvise at udlevere en udlænding til retsforfølgning i Italien, efter at dette land havde afsagt en udeblivelsesdom på 22 års fængsel for manddrab uden at gøre sig synderlige anstrengelser for at gøre udlændingen bekendt med sigtelse, tiltale eller domsforhandling.

På det seneste kan man læse i aviserne, at der har været gennemført en retssag mod nogle danske skiturister i Italien, der skal være idømt - heldigvis betinget - straf for falsk anmeldelse efter at have anmeldt at være bestjålet, uden at de pågældende var

indvarslet til domsforhandlingen. Man havde ganske vist i deres fravær beskikket en advokat for dem, men advokaten havde heller ikke sat sig i forbindelse med dem, ligesom de pågældende heller ikke efterfølgende har kunnet få en domsudskrift.

Der vil efter forslaget, der omfatter alle straffebestemmelser, ikke blot kriminalitet forbundet med terror, også være mulighed for at udlevere danske statsborgere, der sympatiserer med udenlandske frihedsbevægelser - uden at sympatisere med, endsige foretage vold og terror - såfremt de pågældende frihedsbevægelser i udlandet betragtes som terrororganisationer, og den pågældendes aktiviteter falder ind under de lidt for rummelige bestemmelser i § 114 - 114 b.

Når terroropstandelsen har lagt sig, vil der hvile et tungt ansvar på de politikere, der foreslår og vedtager udleveringsbestemmelser som de foreslåede.

Landsforeningen kan – om end med betænkelighed - tiltræde Advokatrådets forslag, hvorefter der for det første må være tale om, at den konkret forskyldte straf - bedømt efter danske forhold - er på mindst 4 år, for det andet bør der være en sikkerhedsventil, særligt for så vidt angår de politisk prægede lovovertrædelser, således at Danmark kan afslå at udlevere danske statsborgere til strafforfølgning for politiske overtrædelser. Det ville være ønskeligt, at sikkerhedsventilen udtrykkeligt også omfatter muligheden for at nægte udlevering, hvis strafforfølningen i det pågældende land ikke kan forventes at leve op til EMK artikel 6.

Som det så mange gange har været fremme i debatten - det, der i et land bedømmes som en terrorhandling, kan udmærket andre steder blive opfattet som en persons grundlæggende ret til at udøve sine frihedsrettigheder.

Det kan virke grotesk, at vi på den ene side giver asyl til udlændinge, der flygter fra forfølgelse bl.a. på grund af udøvelse af deres ytringsfrihed, og på den anden side ikke skærmer vore egne borgere mod at blive strafforfulgt i andre lande på grund af samme handlinger.

Landsforeningen bemærker endelig, at i det omfang udlevering finder sted, bør det være et ufravigeligt krav, at den pågældende efter endelig dom straks kan blive udleveret til straffuldbyrdelse her i landet, medmindre den pågældende udtrykkeligt samtykker i at afsone straffen i udlandet.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Hærværk - Scraffiti – Erstatning – Betinget straf

Straffelovens § 291

Den 16-årige T havde - udover et mindre forhold med graffiti med tusch-pen - lavet skader ved med en linoleumskniv at skrabe "tags" i vægge og døre i S-tog. DSB's erstatningskrav nedsat til omkring halvdelen, idet kravet indeholdt et standardiseret omkostningstillæg til etablering af et afrensningsanlæg i Jylland.

Københavns Byrets 39. afd. nr. 7177/01, 18/4 2001

T på 16 år var under en tilståelsessag tiltalt dels for i tre venterum på stationer at have lavet graffiti med skader på ikke under 4.200 kr., dels tiltalt for hærværk af betydeligt omfang efter straffelovens § 291, stk. 2, ved i perioden januar 2000 til januar 2001 at have lavet graffiti med en tuschpen og ridset med en linoleumskniv i 159 S-togsvogne, hvorved der opstod skader, der af DSB var opgjort til ca. 134.000 kr., hvilket erstatningskrav imidlertid kun delvist kunne anerkendes af T, jfr. nedenfor.

Der var påstand om frihedsstraf. T havde i april 2000 vedtaget en bøde på 150 kr. for hærværk. Han havde i den aktuelle sag været frihedsberøvet i 15 dage.

Straffen blev under hensyn til omfanget af hærværket fastsat til fængsel i 40 dage. Retten fortsatte:

"Efter tiltaltes alder og det om hans personlige forhold oplyste finder retten det imidlertid upåkrævet, at hele den idømte straf fuldbyrdes. Fuldbyrdelsen af 25 dage af straffen udsættes derfor i medfør af straffelovens § 58, stk. 1, jf. § 56, stk. 2, som nedenfor bestemt."

Vilkårene omfattede en prøvetid på 2 år og foranstaltninger efter § 40 i lov om social service.

T skulle efter rettens bestemmelser betale erstatning med ca. 67.000 kr. til DSB.

- oo0oo -

Forsvareren bemærker bl.a.:

"I sagsforløbet fremsætter advokatfirmaet A erstatningskrav på vegne DSB opgjort til i alt kr. 138.924. Som det fremgår af erstatningsopgørelsen, er der anvendt en timesats på kr. 589, som består af 288 kr. til direkte lønudgifter til fjernelse af graffiti samt et omkostningstillæg på kr. 301. For så vidt angår disse beløb, blev der henvist til udskrift af dombogen for Retten i Tårnby. Som det fremgår af dombogen, er omkostningstillægget beregnet under hensyn til hvad det koster DSB pr. time at have etableret hele afrensingsanlægget samt transport af toget til Jylland, hvor anlægget er etableret.

Min væsentligste indsigelse til erstatningsopgørelsen var, at graffiti afrensingsanlægget ikke skal anvendes til reparation af de skader, som graffiti forårsager. Argumentationen medførte, at erstatningskravet blev nedsat til kr. 67.149,25."

- 00000 -

Den omtalte dom fra Tårnby var afsagt 27/2 1997 og drejede sig om et erstatningskrav på knapt 7.000 kr., jfr. Lf.Medd. 133/1997. Her havde man - kreativt - forlangt, men ikke fået medhold i, at skadevolder også skulle betale for det formodede kundetab, ved at nogle kunder eventuelt ville vælge at benytte en anden transportform end S-toget.

Den flittige redaktør har på DR-Online i november d.å. læst sig til, at DSB vil til at tjene penge på graffiti. Man vil sælge sin omfattende database over graffiti til kommuner og transportvirksomheder over hele landet. Den skulle indeholde 20.000 "tags".

Der er mange måder at tjene penge på.

Landsforeningens Meddelelse 110/2001

Udvisning efter afsoning - Ekspeditionstid

Advokat A klagede bl.a. over, at Rigspolitiet først var gået i gang med udsendelsesforanstaltninger ved udløbet af prøvetiden og fik en beklagelse heraf.

Justitsministeriet, Politikontoret 2001-20003/57-0072, 22/10 2001

Advokat A klagede efter først at have rettet henvendelse til Rigspolitichefen den 30/1 2001 på vegne en algerisk klient, der som strafafsoner skulle udvises efter dom, bl.a. over følgende:

" ...

Det er ligeledes efter min opfattelse utilladeligt, at min klient anføres som "forsvundet" i en række perioder, hvor han rent faktisk ikke har været forsvundet.

...

Endelig fastholder jeg min klage over, at udsendelsesbestræbelser først synes at være iværksat i forbindelse med min klients prøveløsladelse fra den dom, der senest er overgået ham.

Det er ikke blot i denne sag, men i alle de sager, jeg har kendskab til, at der forholdes på den pågældende måde. Det kan medføre, at folk, der har afsonet 1 eller 1,5 år, i virkeligheden får en "straf" lagt oveni på grund af den betydelige ekspeditionstid, der af og til kan være med at få bragt grundlaget for en udsendelse i orden."

Efter en erindringskrivelse den 10/7 2001 modtog han svar fra Justitsministeriet den 22/10 2001, hvori det bl.a. hed:

"Justitsministeriet har nu modtaget Rigspolitichefens supplerende udtalelse, der vedlægges i kopi til Deres orientering.

I sin seneste udtalelse har Rigspolitichefen blandt andet oplyst, at det følger af Rigspolitiets retningslinier for behandlingen af sager om udsendelse af udviste udlændinge, der ikke er i besiddelse af gyldige rejsedokumenter, at bestræbelserne på at tilvejebringe rejsedokumenter skal iværksættes i god tid inden prøveløsladelsen. Rigspolitichefen har beklaget, at dette ikke skete i forbindelse med effektueringen af udvisningen af Deres klient. Justitsministeriet kan tilslutte sig Rigspolitichefens beklagelse, idet det af sagens akter fremgår, at fornyede udsendelsesbestræbelser først blev iværksat i umiddelbar forbindelse med Deres klients prøveløsladelse den 11. december 2000. Rigspolitichefen er ved kopi af nærværende brev gjort bekendt med ministeriets opfattelse.

Rigspolitichefen har yderligere beklaget, at Deres klient står anført som forsvundet i perioden fra den 28. september 1995 til den 24. oktober 1996 til trods for, at det ikke har kunnet bekræftes, at han faktisk var forsvundet i det pågældende tidsrum. Justitsministeriet kan tillige tilslutte sig Rigspolitichefens beklagelse på dette punkt."

Landsforeningens Meddelelse 111/2001

Retslægerådet - Besvarelse af hypotetiske spørgsmål

Retsplejelovens § 877

Retsplejerådet nægtede i en nævningsesag med tiltale efter straffelovens § 246 at besvare et hypotetisk spørgsmål, hvilket affødte nedennævnte notat fra Vestre Landsret.

V.L. 9. afd., 12/10 2001

Statsadvokaten anmodede i en sag, der drejede sig om straffelovens § 246, jfr. § 245, idet T med en skruetrækker skulle have tildelt A et stik i hovedet, som indebar overhængende livsfare og alvorlige skader, bl.a. om besvarelse af følgende spørgsmål 3:

"Hvilken betydning for skaden på A kan det antages at have haft, at han ikke straks blev behandlet på sygehuset, men derimod først ca. 12 timer senere kom under relevant behandling."

Retslægerådet svarede kort:

"Spørgsmålet er hypotetisk og kan således ikke besvares."

Som følge af drøftelser mellem retsformanden og næstformanden i Retslægerådet udarbejdede førstnævnte følgende notat:

"Notat om besvarelse af et spørgsmål til Retslægerådet til brug for straffesag"

1. I en nævningsesag, der er behandlet i tiden 6. - 9. august 2001 i Esbjerg, blev der ved skrivelse af 15. juni 2001, jf. bilag 1, stillet spørgsmål til Retslægerådet, hvis svar forelå ved skrivelse af 1. august 2001, bilag 2.

Som det fremgår af rådets svar, blev spørgsmål 3 ikke besvaret, idet det anføres, at "Spørgsmålet er hypotetisk og kan således ikke besvares."

Da spørgsmålet var af betydning for tiltalen vedrørende § 246 med hensyn til, om handlingen havde haft så alvorlige skader til følge, at der forelå særdeles skærpende omstændigheder (ved stik med skruetrækker gennem kraniet), rettede jeg efter aftale med advokaterne ved domsforhandlingens start henvendelse til Retslægerådet. I formandens feriefravær talte jeg med næstformanden, Flemming Stadil. Vi var enige om, at en diskussion om besvarelse af hypotetiske spørgsmål måtte føres ved en anden lejlighed.

Det akutte problem blev løst ved, at en neurolog, der havde tilset skadelidte, og som ingen af parterne havde indvendinger mod, blev hasteindkaldt som sagkyndigt vidne, og at Flemming Stadil gav udtryk for, at det ikke gav rådet anledning

til bemærkninger, at den pågældende optrådte som sagkyndig på det pågældende område i straffesagen.

Som det fremgår af retsbogen, jf. bilag 3 besvarede neurolog, overlæge Peter Brøgger Christensen, en række spørgsmål, der dækker det tema, som spørgsmål 3 til Retslægerådet skulle belyse.

2. Efter lov nr. 60 af 25. marts 1961 om Retslægerådet, § 1, er det retslægerådets opgave at afgive lægevidenskabelige og farmaceutiske skøn til offentlige myndigheder om enkeltpersoners retsforhold. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler, herunder om i hvilke sager afgivelse af skøn kan ske, men denne bemyndigelses ses ikke hidtil udnyttet.

Efter rådets forretningsorden, jf. Justitsministeriets cirkulære nr. 97 af 20. april 1961, § 6, stk. 1, skal der redegøres herfor, hvis sagens bedømmelse frembyder tvivl, og dissenser skal fremgå af rådets erklæring, jf. § 6, stk. 2, men forretningsordenen indeholder ikke nærmere regler for besvarelsen af spørgsmål, herunder om grænser for hvilke spørgsmål, der kan - eller ikke kan - besvares.

Betænkning nr. 1196/1990 indeholder forslag til ny lov om retslægerådet. Betænkningens forslag er ikke gennemført. I betænkningens kapitel 12, side 131 ff., behandles en række aspekter vedrørende "Formulering af spørgsmål til retslægerådet og rådets besvarelser." Der anføres, at spørgsmål til rådet skal være konkrete, klare, neutrale, relevante og omfattet af rådets sagkundskab. I kravet om konkrete spørgsmål ligger, at det er rådets opgave at udtale sig om "bestemt angivne problemstillinger i den konkrete sag". Det er ikke rådets opgave at skulle foretage en mere generel gennemgang af et handlingsforløb, men der må stilles spørgsmål om rådets vurdering af konkret påpegede forhold, jf. side 132. Betænkningen ses ikke at indeholde bemærkninger om spørgsmål, der angår hypotetiske forhold.

Med hensyn til rådets besvarelse anføres det i betænkningen, side 136, at rådet må undlade at svare, hvis der er stillet ukorrekte spørgsmål, for eksempel hvis der efterlyses en ansvarsplacering eller anden juridisk stillingtagen.

3. Anvendelsen af retsregler indebærer ikke sjældent overvejelser om hypotetiske forløb. Eksempelvis bygger fastsættelse af erstatning i princippet altid på sammenligning af et faktisk med et hypotetisk forløb. Også i andre tilfælde vil vurderingen af et bestemt forhold i retlig henseende bero på, hvordan situationen kan antages at ville have været, hvis det pågældende forhold ikke var indtrådt, således med hensyn til spørgsmålet i den konkrete straffesag.

Der er derfor et betydeligt behov for, at Retslægerrådet ikke undlader at besvare spørgsmål alene af den grund, at de er af hypotetisk karakter. Der er da formentlig også talrige eksempler på, at rådet har besvaret hypotetiske spørgsmål.

Noget andet er, at hypotetiske spørgsmål kan give vanskeligheder ved besvarelsen, der kan nødvendiggøre forbehold. At sådanne forbehold tages er naturligt og udtrykker den grad af usikkerhed, hvorved det pågældende forhold efter en forsvarlig faglig vurdering kan belyses. Som det ses af bilag 2, indeholdt den sagkyndige forklaring under domsforhandlingen en række forbehold, som ikke ændrer ved, at forklaringen opfyldte behovet for sagkyndig oplysning.

4. På den anførte baggrund kan der være behov for at gøre Retslægerrådet opmærksom på sagen og søge rådets forståelse for, at hypotetiske spørgsmål så vidt muligt besvares.

Der kan i den forbindelse gives udtryk for, at et naturligt modstykke er, at det tilstræbes ikke mindst med hensyn til hypotetiske spørgsmål, at spørgsmålet er af reel betydning for sagens oplysning, og at det formuleres så præcist og konkret som muligt. Det må måske nok erkendes, at spørgsmål 3 i den konkrete sag kunne være formuleret anderledes, eventuelt opdelt i flere underspørgsmål, hvoraf et for eksempel kunne være: "Er det overvejende sandsynligt, at skadelidte, selvom en relevant lægelig behandling var blevet iværksat i umiddelbar forlængelse af den første undersøgelse på sygehuset, ville have fået en alvorlig hjerneskade med begrænset førlighed eller lignende til følge?"

Det vil endvidere kunne være hensigtsmæssigt, om Retslægerrådet i tilfælde, hvor man uanset synspunkterne ovenfor måtte finde problemer med hensyn til besvarelsen af hypotetiske eller hypotetisk prægede spørgsmål, retter henvendelse til retten herom - eventuelt telefonisk - inden sagens tilbagesendelse. Dette ville give mulighed for, at problemerne eventuelt kunne løses uden væsentlig forsinkelse ved omformulering af spørgsmålet.

Chr. Bache"

- oo0oo -

Notatet er under hensyn til de mere generelle aspekter fremsendt af Vestre Landsrets Præsident til Rigsadvokaten, de jyske statsadvokater samt Landsforeningen af beskikkede Advokater.

Unge lovovertrædere - Socialpædagogisk behandling - Røveri

Straffelovens § 74 a og § 288

T havde 10 dage efter sin 15-års fødselsdag begået røveri på en tankstation og blev idømt socialpædagogisk behandling efter § 74 a, stk. 2, 2. pkt. med en længstetid på 14 måneder.

Retten i Århus 1. afd. SS 1.04912/01, 14/11 2001

T var under en tilståelsessag tiltalt for røveri ved i forening med en uidentificeret medgerningsmand ved trussel med en pistol at have tvunget en tankpasser til at udlevere 1.100 kr. og 19 stk.s taletidskort til en værdi af kr. 7.473. I forhold 2 overtrædelse af våbenloven ved på sin bopæl at være i besiddelse af en gaspistol samt butterflykniv.

Anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at T idømtes en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a. T var ustraffet. Han havde været frihedsberøvet i 3 uger.

Retten fandt T skyldig og bemærkede:

"I stedet for straf idømmes tiltalte en ungdomssanktion i medfør af straffelovens § 74 a som nedenfor fastsat.

Retten har lagt vægt på karakteren af den begåede kriminalitet samt tiltaltes alder og personlige forhold."

Domskonklusionen lød:

"Tiltalte T skal undergive sig en socialpædagogisk behandling i 2 år under tilsyn af Århus Kommune og efter kommunens nærmere bestemmelse, således

at tiltalte i indtil 2 måneder anbringes på den sikrede døgninstitution for unge "Egely" og herefter i indtil 12 måneder anbringes på en døgninstitution eller et godkendt opholdssted, og således

at tiltalte i øvrigt efterkommer pålæg fra de sociale myndigheder om opholdssted, herunder tilbageførsel til eller fortsat anbringelse på en sikret afdeling eller døgninstitution/godkendt opholdssted, indenfor en længstetid af 1 år og 6 måneder."

Det fremgår af den medsendte retsbog, at kommunens repræsentant oplyste, at der ikke "her og nu" forelå et tilbud fra et socialpædagogisk opholdssted, men at T var visiteret til et relevant opholdssted. Man afventede rettens afgørelse, og en institution kunne findes meget hurtigt.

Forsvareren og T erklærede sig indforstået med en ungdomssanktion, idet forsvareren dog gjorde gældende, at anbringelse på Egely burde ske i en periode på indtil 2 måneder.

Forsvareren har supplerende oplyst over for redaktøren, at den 15-årige havde haft adskillige lovovertrædelser, inden han fyldte 15. Han var kommet ind i et uheldigt miljø. De sociale oplysninger tegnede et billede af en ung person, der var helt uregerlig i sit hjem, og som på det nærmeste allerede var opgivet af de sociale myndigheder, der havde forsøgt at få ham anbragt i undervisningsinstitution, hvorfra han udeblev efter kort tid, samt forgæves søgt at få ham anbragt på arbejdsplads.

Forsvareren var derfor af den opfattelse, at den unge mand ville have gavn af en tæt mandsopdækning i en længere periode.

Landsforeningens Meddelelse 113/2001

Unge lovovertrædere - Socialpædagogisk behandling - Røveri

Straffelovens § 74 a og § 288

16-årig T for trusler og 3 røverier idømt socialpædagogisk behandling efter straffelovens § 74 a, stk. 2, 2. pkt. med en længstetid på 14 måneder.

Københavns Byrets 5. afd. nr. 5-29742/01, 22/11 2001

T på 16 år var under en tilståelsessag tiltalt i forhold 1 for trusler efter § 266 ved at have holdt en luftpistol mod A's hoved og udtalt: "Skal jeg skyde dig i stedet?" samt i forhold 2 våbenloven ved at være i besiddelse af luftpistolen. To måneder senere i juli 2001 havde han en ny våbenlovsovertrædelse med en foldekniv, tyveri fra bil og indbrud i en smørrebrødsforretning.

Den 25.09.01 forsøg på røveri, ved sammen med en mindreårig M at forsøge at aftvinge K kontanter og to mobiltelefoner. M truede med en skruetrækker, T med en kniv. Samme dag aftvang T sammen med M en pakke cigaretter og 200 kr. fra B, idet T holdt en kniv i kort afstand fra B. Et par timer senere forsøgt T igen røveri sammen

med M, idet han bad C om cigaretter, og da dette blev afslået, tog en kniv frem og holdt den frem i kort afstand fra C, der imidlertid slog kniven ud af hånden på T, hvorefter T tildelte C et spark i hovedet. I næste forhold var der tiltale for våbenlovs-overtrædelse ved under røverierne at have båret en butterflykniv. Endelig blev T ved anholdelsen fundet i besiddelse af to jointrør med hash til eget brug.

Anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at tiltalte i medfør af straffelovens § 74 a idømtes en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling af 2 års varighed.

T var iflg. kommunen egnet til at modtage socialpædagogisk behandling. Han var ikke tidligere straffet. Han havde været frihedsberøvet den 25.09. - 21.10. og igen fra 25.10., altså sammenlagt mindre end 2 måneder.

Retten fandt T skyldig efter anklageskriftet og bemærkede:

"Retten finder det formålstjenligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser, at tiltalte i stedet for fængselsstraf i medfør af straffelovens § 74 a dømmes til at undergive sig en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling som nedenfor bestemt."

Domskonklusionen vedr. sanktionen lød:

"Tiltalte T dømmes til i 2 år at undergive sig tilsyn af kommunen og efter kommunens nærmere bestemmelse at undergive sig socialpædagogisk behandling, således at han i indtil 2 måneder anbringes på en sikret afdeling på en døgninstitution for børn og unge, og herefter i indtil 12 måneder anbringes på en døgninstitution eller et godkendt opholdssted, og at han i øvrigt efterkommer pålæg fra de sociale myndigheder om opholdssted, herunder tilbageførsel til eller fortsat anbringelse på sikret afdeling eller døgninstitution/godkendt opholdssted, indenfor de længstetider, der er fastsat i straffelovens § 74 a, stk. 2, 2. pkt."

- oo0oo -

Forsvareren tilføjer:

"Anklager og forsvarer var helt enige i anvendelsen af § 74 a, således at min væsentligste indsats bestod i at få indføjet ordet "indtil" foran udsagnet: "2 måneder anbringes på en sikret afdeling på døgninstitution for børn og unge". Dette var ikke mindst tilskyndet af socialforvaltningens oplysning om, at ophold på Sønderbros lukkede afdeling er ren opbevaring og således uden værdi for det videre forløb."

Det fremgår af den medsendte udtalelse fra kommunen, at klientens mor var blevet indlagt på hospital i januar d.å. Klienten var opvokset alene sammen med moderen. Først i april blev socialforvaltningen kontaktet af hospitalet, der udtrykte bekymring for T. Denne blev først anbragt midlertidigt i familiepleje, og da moderens sygdom trak ud, på en ungdomspension. T havde frem til hendes død i oktober levet under et konstant psykisk pres.

Bogomtale - Straffeloven på russisk

Kriminaliteten breder sig jo, og derfor har der tilsyneladende været behov for at oversætte straffeloven til russisk.

Samson Belyaev, ph.d. ved Lomonosov Universitetet i Moskva, har valgt at oversætte straffeloven til russisk, idet han finder, at den er udmærket ved sin klarhed med hensyn til at beskrive gerningsindhold.

Bogen er udgivet af Det Retsvidenskabelige Institut D ved Københavns Universitet og kan erhverves hos Studenterbogladsen, Studiestræde 3, 1455 Kbh. K, tlf. 35 32 23 80. Pris kr. 98.